MALTA

QORTI CIVILI, PRIM AWLA
MALTA

ONOR. IMHALLEF
MALLIA TONIO

Seduta ta' 03 ta' Ottubru, 2002

Citazzjoni Numru. 640/1993/2

Joseph Rizzo

Vs

John Formosa ghall-Formosa & Camilleri Limited u din ghas-socjeta' estera *Guardian Royal Exchange plc*

Il-Qorti,

Rat ic-citazzjoni pprezentata fid-19 ta' Mejju,1993 fejn l-attur ipremetta illi hu kien ha minghand il-konvenut nomine *Goods in Transit Insurance Policy number* 43354 400 01 ghal perjodu ta' sena li jibda mis-27 ta' Novembru 1991 u dana relativament ghall-Van Isuzu WFR numru B-6924, bis-somma assikurata ta' hamest elef lira Maltija (LM5000) – liema polza l-istanti akkwista minghand sub-agent jew agent fil-Hamrum li agixxa ghan-nom tal-konvenut nomine.

Ipremetta illi fil-perijodu tal-"*cover*" tal-polza huwa sofra serq tal-van Isuzu b'kull ma kien go fih, liema van ittiehed

minn wara d-dar ta' l-attur u dwar dan kienet saret inkjesta Magisterjali.

Ipremetta illi l-kumpanija assikuratrici tal-van (Galdes & Mamo Ltd nomine) hallset il-pre-accident value tal-van.

Ipremetta li l-konvenut nomine, meta saritlu l-"*claim*" mill-attur, hu beda jiprocessa din il-"*claim*" u l-attur fornih bil-lista tal-oggetti li naqsu mill-van u tah it-taghrif l-iehor kollu mehtieg.

Ipremetta li l-konvenut ma riedx jonora l-*policy* u, unilateralment ikkancellaha, *ossia* ppretenda li jezercita dritt li jikkancellaha wara li sehhet is-serqa u lill-attur baghtlu avviz ta' kancellament (Dok. A, B, C) liema kancellament l-attur ma accettahx u anzi rritorna c-*cheque* tal-"*premium*" li l-konvenut kien baghtlu mal-avviz tal-kancellament;

Talab il-konvenut nomine jghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex taqta' u tiddeciedi:

1. Illi l-polza sopraindikata*, Goods in Transit Insurance Policy* numru 43354 400 01, kienet validament fis-sehh meta nsterqu l-oggetti assikurati biha.

2. Illi l-konvenut nomine ma kellu ebda dritt li jikkancella unilateralment, " *ab initio*", dik il-polza (wara li saret il-"*claim*") u ghalhekk dan il-kancellament hu null u bla ebda effett fir-relazzjonijiet bejn il kontendenti.

3. M'ghandhiex tillikwida l-ammont dovut lill-istanti mill-konvenut nomine, rappresentanti l-valur tal-oggetti misruqa.

4. M'ghandhux il-konvenut nomine jigi kundannat ihallas lill-istanti l-ammont hekk likwidat u dikjarat bhala dovut lilu kif inghad.

Bl-ispejjez, komprizi dawk (LM5) ta' ittri interpellatorji, u tal-protest gudizzjarju, u bl-imghax skond il-ligi kontra l-

konvenut nomine li hu ngunt ghas-subizzjoni tal-Kummerc.

Rat in-Nota ta' l-Eccezzjonijiet tal-konvenut nomine fejn eccepixxa:

1. Illi d-domandi attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu rigettati bl-ispejjez *stante* li ma jezisti ebda kuntratt ta' assigurazzjoni bejn l-attur u l-eccipjenti billi meta l-attur mela l-"*proposal form*" tieghu huwa halla barra informazzjoni serja bizzejjed u cioe "*material facts*" li jinnewtralizzaw kwalsiasi kuntratt ta' assigurazzjoni billi jolqtu l-kunsens tal-konvenut ghall-istess kuntratt.

2. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijiet;

Semghet il-provi li ressqu l-partijiet;

Rat li l-kawza thalliet ghas-sentenza ghallum;

Ikkunsidrat;

Illi f'din il-kawza l-attur kellu van tat-tip Isuzu numru B-6924 li, bhala vettura, kienet inxurjata mal-kumpanija Galdes & Mamo Insurance Ltd., waqt li l-oggetti li ssoltu jingarru bil-van kienu koperti b'*Goods in Transit Insurance Policy* mahruga mas-socjeta' konvenuta. Fi Frar 1992, waqt li l-attur kien qed juza l-van fuq ix-xoghol, ipparkja l-karozza l-Fgura ghall-habta tal-11.45 ta' filghodu, dahal sad-dar, u meta hareg ma sabx il-van hemm. Hu ghamel rapport lill-Pulizija u ressaq "*claim*" mal-kumpaniji assikuratrici biex jithallas il-valur tal-van u tal-oggetti li kellu fl-istess van. Jidher li s-socjeta' assikuratrici hallset il-pre-accident value tal-van li nsteraq, izda s-socjeta' assikuratrici konvenuta qed tirrifjuta li thallas il-kumpens rizultat tat-telf tal-oggetti u dana peress li qed tallega li l-polza ta' assikurazzjoni kienet nulla u invalida peress li l-attur, meta talab ghall-hrug ta' kopertura, kien naqas li jinforma lis-socjeta' assikuratrici b'certa informazzjoni importanti ("*non-disclosure of a material fact*").

Is-socjeta' konvenuta qed tallega, u fil-fatt hekk ippruvat, illi f'April tal-1991, l-istess attur kien irraporta serq tal-vettura ohra, ukoll bin-numru B-6924, u kien ghamel "*claim*" minghand kumpanija assikuratrici kemm ghat-telf tal-vettura kif ukoll tal-kontenut ta' l-istess van li kien mghobbi bi "*spare parts*". Il-van, f'dak il-kaz, kien wara instab mahruq. Wara dak il-"*claim*" l-attur kien thallas il-kumpens relattiv. Meta l-attur applika ghall-hrug tal-kopertura in kwistjoni hu gie mitlub jaghti dettalji "*of all losses and damages sustained in the last 3 years in respect of the risks to be insured*"; l-attur qata' din is-sezzjoni barra. Is-socjeta' konvenuta tghid li n-nuqqas tal-attur li jinforma lill-kumpanija assikuratrici b'dan il-*claim* precedenti, iwassal ghan-nullita' tal-kopertura.

Li kuntratt ta' assikurazzjoni huwa kuntratt "*uberminae fidei*" huwa principju accettat mill-awturi u l-gurisprudenza kollha in materja. Kuntratt t'assikurazzjoni huwa riskju ghal min johrog il-kopertura u, kwindi, hu mistenni li min jitlob assikurazzjoni jkun onest maghha u jaghtiha l-informazzjoni kollha materjali u rilevanti ghall-kaz. Hekk, fil-kawza "Rozanes vs Bowen", 1928, il-Qorti Ingliza osservat "*It has been for centuries in England the law in connection with insurance of all sorts, that as the underwriter knows nothing and the man who comes to him to ask him to ensure knows everything, it is the duty of the assured, the man who desires to have a policy, to make a full disclosure to the underwriters, without being asked, of all the material circumstances. … That is expressed by saying that it is a contract of the utmost good faith".* Fil-kawza "Greenhill vs Federal Insurance Co Ltd", 1927, rega' ntqal *"Now, insurance is a contract of the utmost good faith, and it is of the gravest importance to commerce that the position should be observed. The underwriter knows nothing of the particular circumstances of the voyage to be insured. The assured knows a great deal, and it is the duty of the assured to inform the underwriter of everything that he has not taken as knowing, so that the contract may be entered with an equal footing."* Dan il-principju gie emfasizzat fl-*EEC Council Directive* tal-1977, ghalkemm, f'dik id-direttiva, gie

suggerit li l-obbligu tal-assikurat huwa ezawrit meta jirrispondi onestament id-domandi li jkun hemm fil-polza, minghajr htiega li jzid aktar.

Dawn il-principji, kif inghad, huma anke accettati mill-Qrati taghna. Hekk, fil-kawza "Camilleri noe vs Bartolo", deciza minn din il- Qorti fit-22 ta' Marzu, 1982, polza ta' assikurazzjoni giet invalidata meta rrizulta li l-assikurat ma kienx informa lill-kumpanija assikuratrici li kien ghamel *claims* ohra qabel ma avvicina l-assikurazzjoni. Gie ribadit il-principju li kull fatt materjali ghandu jigi ndikat, u fatt materjali gie deskritt bhala "fatt ta' xorta tali li jinfluwenza d-decizjoni ta' assiguratur prudenti meta jigi biex jara jekk ghandux jiehu r-riskju." Fil-kawza "Degiorgio vs Agius", deciza minn din il- Qorti fil-25 ta' Gunju, 1962 (Vol XLVI.II.656) intqal li "il-kuntratt ta' assikurazzjoni hu meqjus bhala wiehed tal-aqwa *bona fede*, u l-proponent ghandu jaghti risposta cara dwar dettalji li jigu mistoqsija lilu espressament fil-*proposal forms*; anzi hu generalment ritenut li l-proponent hu fid-dmir li jsemmi kull fatt li ragjonevolment ghandu jhoss li hu rilevanti ghall-assikuratur li jkun jaf, u dan anke' jekk ma jkunx mistoqsi". Principju simili gie ribadit dan l-ahhar minn din l-istess Qorti fil-kawza "Muscat vs Gasan Insurance Agency Limited" deciza fit-2 ta' Marzu, 1998, u fil-kawza "Parnis vs Fava" decisa ukoll minn din il-Qorti fis-26 ta' Ottubru, 2001.

Fid-dawl tal-premess, huwa, ghalhekk principju accettat mill-Qrati Maltin, li huwa dmir tal-assikurat li jikxef lill-assikuratur kull cirkustanzi relevanti ghall-kaz, u in partikolari, billi jwiegeb korrettament ghal kull domanda li jkun hemm registrata fil-polza. Inoltre, meta fil-polza jkun hemm klawsola maghrufa bhala "*Basis of Contract Clause"*, kif inhu fil kaz in ezami (ara l-ewwel klawsola fil-"*Goods in Transit Insurance Policies"* fid-dok. E) "*the effect of this language is to incorporate the insured's answers into the insurance policy although they are not set out in the policy. An incorrect answer to anyone of these questions is fatal to the insured's claim. This is so whether he answered the questions in good faith to the best of his knowledge, or indeed, whether his response*

related ta a material fact or not" – R A Hassan, "*The 'Basis of the Contract Clause' in Insurance Law*". Awturi ohra (per ezempju, John Birds, "*The Statement of Insurance Practice – A measure of regulation of the insurance contract"*) jaqblu ma dan il-principju, pero' jhossu li risposta rrata fuq domanda li mhiex intiza "*to disclose a meterial fac*t", m'ghandhiex tigi uzata biex tannulla l-kuntratt.

Ghall-fini ta' din id-decizjoni, jista' jinghad li hemm qbil fost l-awturi li "*an insured's accident history will often be of greatest importance to an insurer"* u meta assikuratur jinnega li qatt qabel ghamel claims meta, fil-fatt, ghamel , m'ghandux ikun hemm dubju li l-assikurat ikun naqas milli jikxef "*material facts*". F'dan il-kaz, l-assikuratur assikura l-karozza tieghu kontra serq u naqas jindika li kienet nsterqietlu van iehor qabel. Mhix haga normali li persuna jinsterqulu zewg vetturi in fila, u kien obbliu tieghu li jinforma lill-kumpanija assikuratrici li kellu dan il-passat. Mhix raguni li s-serqa precedenti sehhet meta l-assikurat kien inxurjat ma' assikuraturi ohra, ghax, bhala fatt, kellu dan il-passat li, ghal assikuratur prudenti, kien jikkwalifikah bhala persuna *b' "a high risk"* u, kwindi, kien jimmeritah trattament specjali. Ghalhekk, fil-fehma ta' din il-Qorti, il-fatt li l-assikurat hassar is-sezzjoni li titratta d-domanda jekk kienx ghamel claims ohra fil-passat, meta kien jaf li kien ghamel, hija "*misrepresentation of a material fact*" li ghandha twassal ghall-invalidita' tal-kuntratt. (ara wkoll "Parnis vs Fava", deciza minn din il-Qorti fis-26 ta' Ottubru, 2001). Ta' min josserva li, kif qalet il-Qorti Ingliza fil-kawza "Arterial Carowners Ltd vs Yorkshire Insurance Co" fl-1973 (per Chapman J), "*the primary obligation was one of disclosure on the part of the insured, not of enquiry on the insurer*". Huwa ovvju li l-agir tal-assikurat f'dan il-kaz jekwivali ghall-ingann u, *per* konsegwenza, induca lill-assikuratur fi zball li, anke' taht principju tradizzjonali, jivvizzjaw il-kunsens, li jaghti lok ghall-annullament tal-kuntratt (ara "Zammit vs Formosa", deciza minn din il-Qorti fis-6 ta' Mejju, 1994).

L-assikuratur, f'din il-kawza, qed jallega li r-risposti ghad-domandi miktuba fil-polza, kien kitibhom l-agent tad-ditta

konvenuta minn rajh, u ma gewx riferiti lilu. Jigi rilevat li, kif inghad, il-Qrati Maltin osservaw li kull fatt materjali kellu jigi mikxuf, "anke' jekk ma jkunx mistoqsi" u, ghalhekk, din mhix raguni valida ghal *non disclosure*. *Inoltre*, din l-allegazzjoni tal-attur, mhux sostnuta mill-istess agent li kien kategoriku fix-xhieda tieghu li hu staqsa lill-attur kull domanda li hemm fil-polza. Fuq kollox, jekk l-attur ma giex mistoqsi d-domandi, ma messux qabad u ffirma l-polza. Kien dmir tieghu li, qabel ma jiffirma, jaqra sew dak li kien se jiffirma, u jekk m'ghamilx hekk, irid ibati l-konsegwenzi tan-negligenza tieghu. Meta jkun hemm skrittura ffirmata minn parti, hu prezunt li hu accetta dak kollu li jkun regolat fl-iskrittura, u jridu jirrizultaw provi cari u konkludenti biex jigi skartat dak li kien hemm miktub. It-tesi tal-attur tkompli tidher inversomili meta tqies ix-xhieda tieghu li ma tidher xejn cara u konvincenti, b'certi dettalji jiftakar li qalhom lill-agent, certi dettalji ohra ma jiftakarx (ghalkemm l-agent ma setghax ikun jafhom jekk ma jkunx gharafhomlu l-assikurat), u certi dettajli ohra, partikolarment, dwar jekk kienx ghamel "*claims*" ohra qabel, jichad li gie mistoqsi dwarhom. Ix-xhieda ta' l-attur ma tantx tidher veritjera, u l-istess attur ma jidhirx li hu bniedem affidabbli, mehud ukoll in konsiderazzjoni x-xhieda ta' Joseph Zammit, li kien l-espert nominat mill-Qorti biex jghin fl-investigazzjoni li bdiet wara l-ewwel serqa li kellu l-attur ("Rigward it-tghabija ta' li hu (l-attur) qed jallega li kellu go fih, ma sibt l-ebda prova li kellu minn din it-tghabija fis-sens li hu kien qieghed jallega li kellu minn din it-tghabija kbira li kienet teccedi l-LM50,000, u minn dan kollu ma sibt l-ebda prova li kellu din it-tghabija go fih" – fol. 78), u l-konkluzjoni tal-Magistrat Inkwirenti li nvestiga is-serqa meritu ta' din il-kawza, u cioe', li "dahlilha dubbju dwar il-verita' tal-allegat serq u il-konsistenza tal-"parts" li suppost kien hemm fil-van, u tal-veracita' dwar ir-reat denunzjat. Din mhix l-ewwel darba li l-proprjetarju tal-van insterqulu parts mill-van" fol. 39). L-inferenza tal-Magistrat Inkwirenti tohrog cara minn din id-dikjarazzjoni. L-attur kien ben konxju ta' dak li kien qed jaghmel u, fil-fehma tal-esponenti m'ghandux ikun hemm dubju li l-polza ta' assikurazzjoni in kwistjoni hija vizzjata b'mod li tintola lill-kontraenti assikuratrici li tannulla l-istess kuntratt.

Din il-Qorti tosserva wkoll illi skond il-gurisprudenza lokali, l-agent jitqies bhala l-mandatarju tal-assikurat u mhux tal-kumpanija assikuratrici (ara "Zammit vs Micallef", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerc fil-31 ta' Jannar, 1952 (Kollez Vol XXXVI.III.610) u "Vassallo vs Azzopardi", deciza minn din il-Qorti fil-21 t'April, 1999). Kwindi, jekk naqas l-agent jew jekk dan wera xi negligenza f'xogholu, l-konsegwenzi jrid ibatihom l-assikurat – salv kull rimedju li dan jista' jkollu kontra l-mandatarju tieghu taht il-Ligi. Hija inutili, allura, li, f'din il-kawza, l-attur jipprova jitfa' l-htija ta' dak li gara fuq l-agent, ghax fil-konfront tat-terzi, l-agir tal-mandatarju jorbot lill-principal tieghu. Jekk il-mandatarju ma esegwix sew il-mandat moghti lilu mill-attur (ghalkemm lanqas jirrizulta li l-attur, meta mar biex johrog polza t-assikurazzjoni, qal lill-agent li hu kellu *claims* precedenti) jista' jkun passibili ghad-danni, izda jibqa' l-fatt li l-attur naqas minn obbligu principali tieghu meta ma stqarrx li kellu gia' *claims* ohra u, kwindi d-ditta assikuratrici hija korretta fis-sottomissjonijiet taghha li ma tezisti ebda rabta kontrattwali valida bejnha u l-attur.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, il-Qorti qed taqta' u tiddeciedi din il-kawza, billi tilqa' l-eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta u b'hekk tichad it-talbiet tal-attur bl-ispejjez kontra tieghu.

IMHALLEF

D/REG